

بررسی رابطه امید به تحصیل با سرسختی تحصیلی دانش آموزان با میانجی‌گری تدریس تحول آفرین در دانش آموزان متوسطه اول شهر کرمان

محبوبه امیری خامکانی^۱، عصمت حسن پور^۲

۱. دانشجوی ارشد گروه علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۲. استادیار گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

دریافت: ۳ اسفند ۱۴۰۰ پذیرش: ۷ اردیبهشت ۱۴۰۱

Investigating the Relationship between Hope for Study and Academic Difficulty of Students with the Mediation of Transformational Teaching in First Secondary School Students in Kerman

Mahbubeh Amiri Khamakani¹, Esmat Hasanpour²

1. Master Student in Curriculum Planning Department of Education, Payame Noor University, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran

Received: 24 Feb 2022

Accepted: 27 Apr 2022

Original Article

مقاله پژوهشی

Abstract

The present study investigates the relationship between students' academic expectations on students' academic toughness and the mediation of transformational teaching in first-graded high school students in Kerman. The correlation research method was selected with the structural equation modeling approach. The statistical population of this study included all 1131 high school students in Kerman, who were selected according to Morgan's table and 285 people based on simple random sampling. Measurement tools in this study, Sohrabi and Samani (2011) Academic Hope Questionnaire, Benishkak et al. (2005) Academic Hardiness Questionnaire and Bochamp et al. (2010) Transformation Teaching Questionnaire were used. The obtained data were analyzed using Pearson correlation coefficient and structural equation modeling. The results showed that transformational teaching has a mediating role in the relationship between educational expectation and academic toughness. Also, the direct effect of hope for education on teaching transformationalism, teaching transformational creativity on academic stubbornness and hope of education on academic stubbornness of students is positive and significant. Therefore, it can be concluded that transformative teaching recognizes the main values and integrated goals of the classroom and the students and gives importance to the potential talents of the students and cultivates happy and effective students who raise the interests of the students and make them It encourages them to look beyond their personal interests to the group, thus improving their ability to resist academic difficulties and hope for education.

Keywords

Transformational Teaching, Study Hope, Academic Hardiness, Metacognition.

چکیده

پژوهش حاضر بر بررسی رابطه‌ی بین امید به تحصیل با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان با میانجی‌گری تدریس تحول آفرین در دانش‌آموزان متوسطه اول شهر کرمان پرداخته است. روش پژوهش همبستگی با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری انتخاب گردید. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه اول شهر کرمان به تعداد ۱۱۳۱ نفر بودند که با توجه به جدول مورگان و براساس نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد ۲۸۵ نفر انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه امید تحصیلی سهرابی و سامانی (۱۳۹۰)، پرسشنامه سرسختی تحصیلی بنیشک و همکاران (۲۰۰۵) و پرسشنامه تدریس تحول آفرین بوچامپ و همکاران (۲۰۱۰) استفاده شد. داده‌های به دست آمده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد تدریس تحول آفرین در رابطه بین امید به تحصیل با سرسختی تحصیلی نقش واسطه‌ای دارد. همچنین اثر مستقیم امید به تحصیل با تدریس تحول آفرین، تدریس تحول آفرین با سرسختی تحصیلی و امید به تحصیل با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان مثبت و معنی‌دار است. بنابراین چنین استنباط می‌شود تدریس تحول آفرین، ارزش‌های اصلی و اهداف یکپارچه کلاس درس و دانش‌آموزان را تشخیص می‌دهند و به استعدادهای بالقوه‌ی دانش‌آموزان اهمیت می‌دهد و دانش‌آموزانی خشنود و اثربخشی را پرورش می‌دهند که علائق دانش‌آموزان را بالا می‌برد و آن‌ها را به نگاهی فراتر از علائق شخصیشان برای گروه تشویق می‌کند و از این طریق توانایی مقاومت کردن در برابر سختی‌های تحصیلی و امید به تحصیل را ارتقا می‌بخشند.

واژه‌های کلیدی

تدریس تحول آفرین، امید به تحصیل، سرسختی تحصیلی.

مقدمه

برنامه‌درسی به ایجاد تغییر در زندگی دانش‌آموزان تاکید شده است. تدریس تحول‌آفرین بر تعهد و جستجوی تعالی، و ایجاد امید تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر دارد. در این روش دانش‌آموز محوری جایگزین معلم محوری در کلاس درس می‌گردد(رابرت و همکاران، ۲۰۱۸).

بر اساس پژوهش‌ها، امید کلید موفقیت تحصیلی است - و این مهارتی است که دانش‌آموزان می‌توانند در طول زمان توسعه دهند. اگرچه ممکن است به نظر یک احساس ساده و بیهوده باشد، اما پژوهش‌ها نشان می‌دهد که پرورش امید در واقع یک فرآیند پیچیده است برای کسانی که تلاش می‌کنند(موروت و همکاران، ۲۰۱۷).

محققان دریافته‌اند که دانش‌آموزانی که امید بالایی دارند، موفقیت تحصیلی و خلاقیت بیشتری از خود نشان می‌دهند و مشکلات را بهتر حل می‌کنند. آن‌ها همچنین دارای سطوح پایین‌تری از افسردگی و اضطراب هستند و کمتر ترک تحصیل می‌کنند. در واقع، مطالعات نشان می‌دهد که داشتن امید در واقع می‌تواند پیشرفت تحصیلی آینده و احساس ارزشمندی یا نگرش مثبت نسبت به زندگی را پیش‌بینی کند(اسنایدر، ۲۰۰۲).

امید به تحصیل با نیروی نافذ خود، تحریک‌کننده‌ی فعالیت دانش‌آموزان است تا بتواند تجربه‌های نو کسب نماید و نیروهای تازه‌ای را در دانش‌آموزان ایجاد کند، امید به تحصیل به عنوان یکی از منابع مقابله‌ی دانش‌آموزان در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان با مشکلات در نظر گرفته می‌شود، همچنین امید به تحصیل می‌تواند به عنوان یک عامل شفاف‌دهنده، چندبعدی، پویا و قدرتمند توصیف شود و نقش مهمی در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد(خان و همکاران، ۲۰۱۷).

همچنین هنگامی که معلمان در کلاس درس تدریس تحول‌آفرین را به کار بگیرند یا آنها را رعایت کنند و به تفاوت‌های فردی و نیازهای سطح بالای دانش‌آموزان توجه کرده و در آنها تحریک ذهنی ایجاد کنند، این طرز رفتار موجب افزایش دلبستگی دانش‌آموزان به کلاس درس خواهد شد و به تبع آن در آنها تمایل به تلاش بیشتر برای موفقیت در مدرسه و ادامه عضویت در آن ایجاد خواهد کرد. همچنین هر قدر معلمان از ویژگی‌های رهبری تحول‌آفرین بیشتر برخوردار باشند، دانش‌آموزان از سرسختی تحصیلی و امید به تحصیل بیشتری بهره می‌برند(یدی و همکاران، ۲۰۲۰)

اسماعیل پور و توانگرمروستی (۱۴۰۰) گزارش کردند بین امید به تحصیل با حمایت عاطفی معلم و با ساختار کلاس همبستگی

معلمان و والدین و دانشگاهیان به طور فزاینده‌ای از افزایش ناراحتی‌های روانی در دانش‌آموزان نگران هستند بسیاری از مدارس با تمرکز بر ایجاد سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان شروع به رسیدگی به این موضوع کرده‌اند (کیمبویی و همکاران، ۲۰۱۶).

سرسختی تحصیلی عبارت است از توانایی فرد در پاسخگویی موثر به چالش‌های بلند مدت تحصیلی، مانند کم‌کاری مزمن است. ایجاد سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان یکی از راه‌های کمک به ارتقاء تاب‌آوری طولانی مدت است(کامتسیوس و کارگیانوپولو، ۲۰۱۶).

سرسختی تحصیلی از توانایی دانش‌آموزان برای روبه‌رو شدن با شکست‌های روزانه مدرسه مانند نمره ضعیف در آزمون، بازخورد منفی از یک معلم را شامل می‌شود(الهام پور و همکاران، ۱۳۹۷).

دانش‌آموزان سرسخت تشخیص می‌دهند که عقب‌ماندگی‌های روزانه مربوط در مدرسه موقتی و بدون تهدید است. افت تحصیلی موفقیت بلند مدت را به خطر نمی‌اندازد و حتی می‌توان آزمون‌های پایان سال را دوباره انجام داد و بازخورد انتقادی در مدرسه بخشی ضروری از یادگیری است. دانش‌آموزان سرسخت می‌فهمند که یادگیری موفق به زمان و تلاش نیاز دارد. آن‌ها همچنین درک می‌کنند که شکست در زمان حال پیش‌بینی شکست در آینده را ندارد، بنابراین از بازخورد مریبان‌متخصص در مورد نحوه بهبود آن‌ها استقبال می‌کنند و امیدوار هستند(هرا و همکاران، ۲۰۲۰).

یادگیری تحول‌آفرین مفهومی ذهنی است با این وجود با ارائه چندین گام عینی فرصتی را برای مریبان فراهم می‌کند که بر ارتقای اهداف آموزشی و نگرش‌ها، ارزش‌ها، باورها و مهارت‌ها تاثیر دارد، به عنوان مثال، مریبان می‌توانند به عنوان "تسهیل‌کننده" و "تحریک‌کننده" باشند که به دانش‌آموزان کمک می‌کنند، تا از مفروضات خودآگاه و انتقادی‌تر استفاده کنند. پیشنهاد می‌شود تا معلمان با درگیر کردن دانش‌آموزان در تجربیات یادگیرنده محور، مشارکتی و تعاملی که نیازمند تفکر انتقادی، تفکر مستقل، حل مسئله گروهی و گفت‌وگو هستند دانش‌آموزان را در تدریس به کار گیرند(وارمن و همکاران، ۲۰۲۱).

آموزش تحول‌آفرین (آموزش ایجاد تغییر) آموزش برای رشد است. در این روش معلمان، از طریق اقدام عمدی، خلاقانه و مشارکت هدفمند به تدریس می‌پردازند. در همه نظریه‌های

وجود دارد، رضایی و قبری (۱۴۰۰) دریافتند ۲۹ درصد از تغییرات سرسختی تحصیلی توسط متغیرهای پیش‌بینی می‌شود، راه‌پیما و همکاران (۱۳۹۹) مشاهده کردند امید به تحصیل هم به صورت مستقیم و هم به طور غیرمستقیم و از طریق خودتنظیمی تحصیلی، پیش‌بینی‌کننده رویکرد به یادگیری بود، جوادی علمی و اسدزاده (۱۳۹۹) گزارش کردند حمایت اجتماعی ادراک شده، کمک‌طلبی و تدریس تحول‌آفرین مستقیماً بر اشتیاق تحصیلی اثر داشتند، جوادی علمی و همکاران (۱۳۹۹) تایید کردند خودکارآمدی تحصیلی و تدریس تحول‌آفرین بر اشتیاق تحصیلی اثر مستقیم مثبت و معنادار دارند، فرازی و عسگری (۱۳۹۹) نتیجه گرفتند معنای تحصیل و خودکارآمدی تحصیلی از طریق امید به تحصیل باعث کاهش تحصیل‌گریزی در دانش‌آموزان می‌شود، هاشمی و سرداری (۱۳۹۹) مطرح کردند که آموزش امید مداخله موثری برای بهبود سرسختی تحصیلی دختران داوطلب کنکور سراسری است، الهام پور و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند بین پیشرفت تحصیلی با درگیری تحصیلی، سرسختی و ادراک محیط کلاس رابطه وجود دارد، عزیزیان کهن و همکاران (۱۳۹۷) مشاهده کردند ارتباط اخلاق حرفه‌ای تدریس با امید به تحصیل و عملکرد تحصیلی معنی‌دار بوده و به ترتیب با بتای ۰/۵۳ و ۰/۳۶ اثر مستقیم دارد، همچنین نقش واسطه‌های امید به تحصیل در رابطه اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی نیز با بتای ۰/۱۶ معنی‌دار بود، جلیلیان و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند که بین اشتیاق تحصیلی و سرسختی روانشناختی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، قدم پور و همکاران (۱۳۹۵) گزارش کردند امید بر اشتیاق و سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر دارد، وارمن و همکاران (۲۰۲۰) دریافتند تدریس تحول‌آفرین بر امید به تحصیل تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد، یدی و همکاران (۲۰۲۰) مشاهده کردند مهارت‌های تدریس معلم بر سرسختی دانش‌آموزان و نتایج یادگیری تاثیر دارد، وردا و همکاران (۲۰۱۹) گزارش کردند جو کلاس درس بر امید به تحصیل دانش‌آموزان تاثیر دارد، تیوب و همکاران (۲۰۱۹) تایید کردند محیط آموزشی بر سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر معناداری وجود دارد، موروت و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند امید به تحصیل بر تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر مثبت و معناداری دارد، خان و همکاران (۲۰۱۷) مطرح کردند مهارت‌های معلمان بر سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر دارد، آرسلان (۲۰۱۶) نشان داد بین سرسختی تحصیلی، انعطاف‌پذیری با خودپنداره تحصیلی رابطه مثبت و معناداری

وجود دارد، کیمبویی و همکاران (۲۰۱۶) مشاهده کردند بین سرسختی دانشجویان دانشگاه مونی کنیا با خودکارآمدی تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد، شیگو (۲۰۱۶) نشان داد تدریس تحول‌آفرین بر تعهد دانش‌آموزان، جستجوی تعالی، امید به تحصیل، با هدف ایجاد یک زندگی خوب تاثیر دارد و دلپا (۲۰۱۶) مشاهده کرد مهارت‌های ارتباطی در فرآیند تدریس بر نگرش تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر دارد.

در سال‌های اخیر توجه به این مطلب مهم را باید به خاطر سپرد که جوامع توسعه‌یافته با بیشینه کردن آموزش و پرورش خود توانسته‌اند پله‌های ترقی را بپیمایند. بنابراین در پیشرفت آموزش و پرورش ملاک‌های بیشماری نقش پیدا میکنند. موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان که در نتیجه افزایش کیفیت نظام آموزشی حاصل میشود، به عنوان یکی از این عوامل به شمار می‌آید. بنابراین به تبع آن عدم موفقیت تحصیلی که منجر به افت تحصیلی میگردد یکی از مشکلات عمده مراکز تحصیلی از جمله آموزش و پرورش است. این عامل علاوه بر میلیاردها خسارت مادی، مسائل و مشکلات روحی، روانی و اجتماعی فراوانی برای دانش‌آموزان به وجود آورده است و صد البته بی‌توجهی فراوان‌تر نسبت به آن منجر به پایین آمدن سطح علمی و کارایی کشور در سال‌های آینده خواهد شد. بنابراین کشف عاملی که می‌تواند بر میزان موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان مراکز آموزشی نقش‌آفرین باشد بسیار مهم است. بنابراین سوال اصلی پژوهش حاضر چنین است که آیا امید به تحصیل با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان با میانجی‌گری تدریس تحول‌آفرین در دانش‌آموزان متوسطه اول شهر کرمان رابطه معناداری دارد؟

روش

روش پژوهش همبستگی با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری انتخاب گردید. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه اول شهر کرمان به تعداد ۱۱۳۱ نفر بودند، که با توجه به جدول مورگان و بر اساس نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد ۲۸۵ نفر انتخاب شدند.

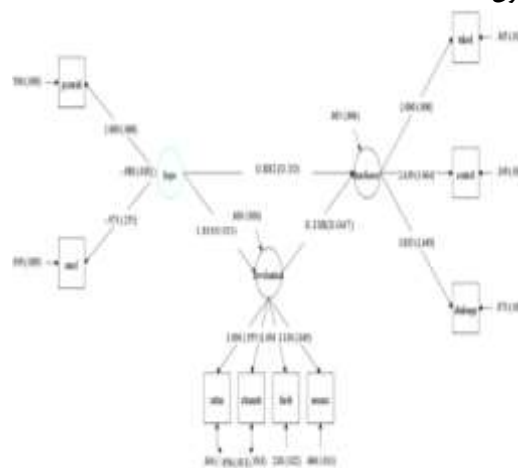
ابزار

ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه امید تحصیلی سهرابی و سامانی (۱۳۹۰)، پرسشنامه سرسختی تحصیلی بنیشک و همکاران (۲۰۰۵) و پرسشنامه تدریس تحول‌آفرین بوچامپ و همکاران (۲۰۱۰) استفاده شد. داده‌های به دست آمده

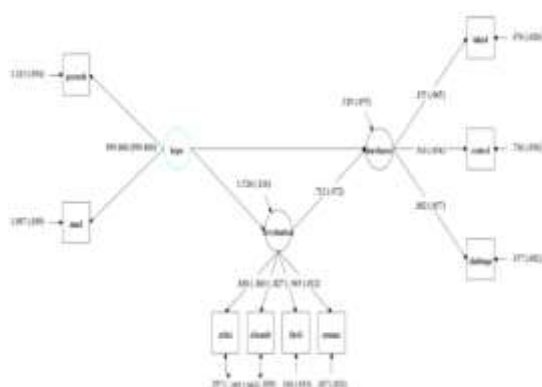
با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

شاخص‌های برازش مدل تحلیل شده نشان داد که مقدار $(RSMEA = 0.076, df = 57/58, p = 0.000)$ است که حاکی از برازندگی قابل قبول الگو در جامعه است، همچنین به منظور تعیین مناسب بودن برازندگی الگو با داده‌ها از شاخص‌های برازندگی استفاده شد. نتایج نشان داد که شاخص نرم شده برازندگی $(NFI) = 0.95$ ، و شاخص برازندگی تطبیقی $(CFI) = 0.97$ است که نشان‌دهنده برازندگی قابل قبول مدل با داده‌ها است، به خصوص مقدار CFI که از دیدگاه مولر (۱۹۹۹) باید بالای 0.9 و از دیدگاه وستون و گورجر (۲۰۰۶) باید بالای 0.95 باشد تا مدل برازندگی مناسبی با داده‌ها داشته باشد زیرا تحت تاثیر حجم نمونه قرار نمی‌گیرد. همچنین اگر جذر برآورد واریانس خطای تقریب $(RMSEA \leq 0.05)$ بسیار خوب، بین 0.05 تا 0.08 باشد برازش قابل قبول و اگر بالاتر از 0.08 باشد برازش ضعیف است که در این مطالعه $RMSEA$ بین 0.05 تا 0.08 بود که حاکی از برازش قابل قبول است.

نمودار ۱. نمودار مسیر پیش‌بینی براساس ضرایب مسیر استاندارد نشده.

نمودار ۲. نمودار مسیر پیش‌بینی براساس ضرایب مسیر استاندارد شده.

تدریس تحول‌آفرین نقش واسطه‌ای معنی‌داری در رابطه بین امید تحصیلی و سرسختی تحصیلی دارد.

نتایج جدول ۱ نشان داد تدریس تحول‌آفرین نقش واسطه‌ای مثبت و معنی‌داری در رابطه بین امید تحصیلی و سرسختی تحصیلی دارد $(IDN\beta, 17/2t = 3.33/0, p < 0.05)$. در نتیجه اثر غیر مستقیم امید تحصیلی بر سرسختی تحصیلی از طریق تدریس تحول‌آفرین مثبت و معنی‌داری است.

اثر مستقیم امید تحصیلی بر سرسختی تحصیلی معنی‌دار است. نتایج جدول ۲ نشان داد اثر مستقیم امید تحصیلی بر سرسختی تحصیلی مثبت و معنی‌دار است $(p < 0.05, 56/3t = 56/0)$.

اثر مستقیم امید تحصیلی با تدریس تحول‌آفرین معنی‌دار است نتایج جدول ۳ نشان داد اثر مستقیم امید تحصیلی با تدریس تحول‌آفرین مثبت و معنی‌دار است $(p < 0.05, 6/68t = 0.82/\beta)$.

جدول ۱. خلاصه اثر غیر مستقیم متغیرهای پژوهش بر یکدیگر

اثرات غیر مستقیم				درون‌زا	واسطه	برون‌زا
مقدار t	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده			
۲/۱۷*	۰/۰۷	۰/۳۳۳	۰/۱۶۵	سرسختی تحصیلی	تدریس تحول‌آفرین	امید تحصیلی

جدول ۲. خلاصه اثر مستقیم امید تحصیلی با سرسختی تحصیلی

مقدار t	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده	متغیر درون‌زا/برون‌زا
---------	----------------	---------------------	----------------------	-----------------------

۳/۵۶*	۰/۰۲	۰/۵۶۴	۰/۸۸	بر سرسختی تحصیلی از امید تحصیلی
-------	------	-------	------	---------------------------------

جدول ۳. خلاصه اثر مستقیم امید تحصیلی بر تدریس تحول آفرین

متغیر درون زا/برون زا	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده	خطای استاندارد	مقدار t
امید تحصیلی بر سرسختی تحصیلی	۰/۵۳۴	۰/۸۲	۰/۰۶	۶/۶۸**

اثر مستقیم تدریس تحول آفرین با سرسختی تحصیلی معنی دار است. $\beta = ۰/۷۱۲, t = ۲/۲۹$

نتایج جدول ۴ نشان داد اثر مستقیم تدریس تحول آفرین با

جدول ۴. خلاصه اثر مستقیم تدریس تحول آفرین بر سرسختی تحصیلی

متغیر درون زا/برون زا	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده	خطای استاندارد	مقدار t
بر سرسختی تحصیلی از تدریس تحول آفرین	۰/۱۰۸	۰/۷۱۲	۰/۰۴	۲/۲۹**

کرده و در آن‌ها تحریک ذهنی ایجاد کنند، این طرز رفتار موجب افزایش دلبستگی دانش‌آموزان به کلاس درس خواهد شد و به تبع آن در آن‌ها تمایل به تلاش بیشتر برای موفقیت در مدرسه و ادامه عضویت در آن ایجاد خواهد کرد. همچنین هر قدر معلمان از ویژگی‌های تحول آفرین بیشتر برخوردار باشند، دانش‌آموزان از سرسختی تحصیلی و امید به تحصیل بیشتری بهره می‌برند.

یافته‌های فرضیه اول پژوهش نشان داد اثر مستقیم امید به تحصیل با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان معنی دار است. این نتایج با یافته‌های پژوهشی اسماعیل پور و توانگرمروستی (۱۴۰۰)، رضایی و قنبری (۱۴۰۰)، راهیما و همکاران (۱۳۹۹)، جوادی علمی و همکاران (۱۳۹۹)، فرازی و عسگری (۱۳۹۹)، هاشمی و سرداری (۱۳۹۹)، الهام پور و همکاران (۱۳۹۹)، عزیزیان کهن و همکاران (۱۳۹۷)، جلیلیان و همکاران (۱۳۹۷)، قدم پور و همکاران (۱۳۹۵)، وارمن^۱ و همکاران (۲۰۲۱)، یدی^۲ و همکاران (۲۰۲۰)، وردا و همکاران (۲۰۱۹)، تیوب^۳ و همکاران (۲۰۱۹)، موروت^۴ و همکاران (۲۰۱۷)، خان^۵ و همکاران (۲۰۱۷) و آرسلان^۶ (۲۰۱۶)، کیمبویی^۷ و همکاران (۲۰۱۶) و شیگو^۸ (۲۰۱۶)، دلپا^۹ (۲۰۱۶) همسو است.

بنابراین می‌توان گفت امید به تحصیل با نیروی نافذ خود، تحریک‌کننده‌ی فعالیت دانش‌آموزان است تا بتواند تجربه‌های نو کسب نماید و نیروهای تازه‌ای را در دانش‌آموزان ایجاد کند، امید به تحصیل به عنوان یکی از منابع مقابله‌ی دانش‌آموزان در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان با مشکلات در نظر گرفته می‌شود، همچنین امید به تحصیل می‌تواند به عنوان یک عامل شفاف‌دهنده، چندبعدی، پویا و قدرتمند توصیف شود و نقش مهمی

نتیجه گیری و بحث

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه امید به تحصیل با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان با میانجی‌گری تدریس تحول آفرین در دانش‌آموزان متوسطه اول شهر کرمان می‌باشد.

یافته‌های فرضیه اصلی نشان داد تدریس تحول آفرین در رابطه بین امید به تحصیل بر سرسختی تحصیلی نقش میانجی‌گر دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهشی اسماعیل پور و توانگرمروستی (۱۴۰۰)، رضایی و قنبری (۱۴۰۰)، راهیما و همکاران (۱۳۹۹)، جوادی علمی و اسدزاده (۱۳۹۹)، جوادی علمی و همکاران (۱۳۹۹)، فرازی و عسگری (۱۳۹۹)، هاشمی و سرداری (۱۳۹۹)، الهام پور و همکاران (۱۳۹۹)، عزیزیان کهن و همکاران (۱۳۹۷)، جلیلیان و همکاران (۱۳۹۷)، قدم پور و همکاران (۱۳۹۵)، وارمن^۱ و همکاران (۲۰۲۱)، یدی^۲ و همکاران (۲۰۲۰)، وردا و همکاران (۲۰۱۹)، تیوب^۳ و همکاران (۲۰۱۹)، موروت^۴ و همکاران (۲۰۱۷)، خان^۵ و همکاران (۲۰۱۷) و آرسلان^۶ (۲۰۱۶)، کیمبویی^۷ و همکاران (۲۰۱۶) و شیگو^۸ (۲۰۱۶)، دلپا^۹ (۲۰۱۶) همسو است.

بنابراین می‌توان گفت هنگامی که اگر معلمان در کلاس درس تدریس تحول آفرین را به کار بگیرند یا آن‌ها را رعایت کنند و به تفاوت‌های فردی و نیازهای سطح بالای دانش‌آموزان توجه

۶ . Arslan
۷ . Kemboi
۸ . Shigo
۹ . Delia

۱ . Warman,
۲ . Yadi
۳ . Taub
۴ . Morote,
۵ . Khan

تعارض منافع: در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافع بین نویسندگان وجود ندارد.

منابع

اسماعیل پور فاطمه، توانگرمروستی زهرا. (۱۴۰۰). رابطه دلدگی تحصیلی در درس دین و زندگی با ساختار کلاس و حمایت عاطفی معلم، هفتمین کنفرانس بین‌المللی دانش و فناوری علوم تربیتی مطالعات اجتماعی و روانشناسی ایران.

الهام پور، فوزیه، ابوالعالی، خدیجه و گنجی، حمزه. (۱۳۹۷). مقایسه رابطه پیشرفت تحصیلی با درگیری تحصیلی، سرسختی و ادراک محیط کلاس بین دانش‌آموزان دختر و پسر، *پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، شماره ۱۸، ۲۶-۴۰.

جلیلیان، سهیلا، عظیم پور، احسان، قلیزاده، نعمت اله. (۱۳۹۷). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس اشتیاق تحصیلی و سرسختی روان‌شناختی در دانش‌آموزان دوره متوسطه، *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، شماره ۱۸ علمی-پژوهشی ISC/18، 140-123.

جوادی علمی، لیلا و اسدزاده، حسن. (۱۳۹۹). مدل‌یابی روابط ساختاری اشتیاق تحصیلی دانشجویان بر اساس کمک‌طلبی تحصیلی، تدریس تحول‌آفرین، حمایت اجتماعی با میانجیگری نقش سرزندگی تحصیلی، *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، بهار، دوره دهم - شماره ۳۷، ۱۰۱-۱۲۲.

جوادی علمی، لیلا؛ دل‌آور، علی؛ درتاج، فریبرز؛ اسدزاده، حسن. (۱۳۹۹). مدل‌یابی روابط ساختاری اشتیاق تحصیلی دانشجویان براساس تدریس تحول‌آفرین، خودکارآمدی تحصیلی با میانجیگری نقش سرزندگی تحصیلی، *راهبردهای شناختی در یادگیری*، بهار و تابستان ۱۳۹۹ - شماره ۱۴، ۱-۱۹.

راه‌پیما، سمیرا، خرمائی، فرهاد و بارانی، حمید. (۱۳۹۹). رابطه امید به تحصیل و رویکرد به یادگیری: بررسی نقش واسطه‌ای خودتنظیمی تحصیلی، *روانشناسی*، شماره ۹۳، ۱۰۶-۱۲۲.

رضایی اکبر، قنبری کاظم. (۱۴۰۰). رابطه بین ساختار کلاس

در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. یافته‌های فرضیه دوم پژوهش نشان داد اثر مستقیم امید به تحصیل بر تدریس تحول‌آفرین معنی‌دار است.

این نتایج با یافته‌های پژوهشی وارمن^۱ و همکاران (۲۰۲۱)، یدی^۲ و همکاران (۲۰۲۰)، وردا و همکاران (۲۰۱۹)، تیوب^۳ و همکاران (۲۰۱۹)، موروت^۴ و همکاران (۲۰۱۷)، خان^۵ و همکاران (۲۰۱۷) و آرسلان^۶ (۲۰۱۶)، کیمبویی^۷ و همکاران (۲۰۱۶) و شیگو^۸ (۲۰۱۶)، دلیا^۹ (۲۰۱۶) همسو است.

بنابراین چنین استنباط می‌شود امید صرفاً خوش‌بین بودن یا همیشه شاد بودن نیست. امید، قرعه‌کشی شانس یا امیدی نیست که برخی از دانش‌آموزان به نمرات بالاتر در زمانی که تکالیف خود را کامل نکرده‌اند، دارند. این ممکن است آرزویی باشد اما امیدوارانه نیست. امید را به‌عنوان یک حالت انگیزشی مثبت توضیح می‌دهد که مبتنی بر حسی متقابل از عاملیت و مسیرهای موفق است و بر تدریس تحول‌آفرین تاثیر دارد.

یافته‌های فرضیه سوم پژوهش نشان داد اثر مستقیم تدریس تحول‌آفرین با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان بر معنی‌دار است. این نتایج با یافته‌های پژوهشی اسماعیل پور و توانگرمروستی (۱۴۰۰)، رضایی و قنبری (۱۴۰۰)، راه‌پیما و همکاران (۱۳۹۹)، جوادی علمی و اسدزاده (۱۳۹۹)، جوادی علمی و همکاران (۱۳۹۹)، فرازی و عسگری (۱۳۹۹)، هاشمی و سرداری (۱۳۹۹) همسو است.

بنابراین چنین استنباط می‌شود تدریس تحول‌آفرین، ارزش‌های اصلی و اهداف یکپارچه کلاس درس و دانش‌آموزان را تشخیص می‌دهند و استعدادها را بالقوه‌ی دانش‌آموزان را آزاد می‌کند و دانش‌آموزانی خشنود و اثربخشی را پرورش می‌دهند که علایق دانش‌آموزان را بالا می‌برد و آن‌ها را به نگاهی فراتر از علایق شخصیشان برای گروه تشویق می‌کند و از این طریق توانایی مقاومت کردن در برابر سختی‌های تحصیلی و امید به تحصیل را ارتقا می‌بخشد.

بنابراین پیشنهاد می‌شود مدیران مدارس به افزایش ارتباط مؤثر مشاوران مدارس با دانش‌آموزان در جهت دادن اطلاعات برای بهبود مثبت نگری و امید به زندگی بپردازند و به مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت یادگیری که یکی از عوامل مهم ایجاد امید به تحصیل است، تاکید کنند.

۶ . Arslan

۷ . Kemboi

۸ . Shigo

۹ . Delia

۱ . Warman

۲ . Yadi

۳ . Taub

۴ . Morote,

۵ . Khan

یادگیری آموزشگاهی و مجازی، شماره ۲۹، ۹-۲۰.
قدم پور، عزت اله، رادمهر، پروانه، یوسف وند، لیلا. (۱۳۹۵).
تأثیر آموزش گروهی مبتنی بر نظریه امید اسنایدر بر میزان
اشتیاق و سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دختر متوسطه
اول، پژوهش‌های تربیتی، شماره ۳۳، ۶-۱۶.
هاشمی، محدثه، سرداری، باقر (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش امید
بر میزان سرسختی تحصیلی دختران داوطلب کنکور
سراسری، مطالعات آموزش و یادگیری، شماره ۷۹، ۴۷-
۶۰.

Arslan C (2016), Interpersonal problem solving, self-compassion and personality

traits in university students, *Journal Academic*, 11(7), 474-481.

Beauchamp MR, Morton KL. Transformational teaching and physical activity engagement among adolescents. *Exercise and Sport Sciences Reviews*. 2011; 39:133-139. [PubMed: 21552132]

Benishek, L. A. Feldman, J. M. R. Shipon, W. Mecham, S. D & Lopez, F. G. (2005). Development and evaluation of the Revised Academic Hardiness Scale. *Journal of Career Assessment*, 13, 59-76

Delia C (2016) Investigating the role of communication skills in the teaching process of students' academic attitudes in Korea. *Psychol*. 12:778174

Herrera L, Al-Lal M and Mohamed L (2020) Academic Achievement, Self-Concept, Personality and Emotional Intelligence in Primary Education. Analysis by Gender and Cultural Group. *Front. Psychol*. 10:3075

Kamtsios, S & Karagiannopoulou, E. (2016). Validation of a newly developed instrument establishing links between motivation and academic hardiness. *Europe's Journal of Psychology*, 12(1), 29-48.

Kemboi R K, Kindiki N, Misigo B (2016), Relationship between Personality Types and Career Choices of Undergraduate Students: A Case of Moi University, Kenya, *Journal of Education and Practice*, Vol.7, No.3, 2016.

Khan, C Bressan, V and Palese, A. (2017). Investigating the effect of teachers 'skills

درس و سبک های تدریس معلم با هیجان تحصیلی در دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی.

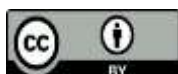
عزیزیان کهن، نسربین، دهقانی، ماهرخ و نصرتی، گوهر. (۱۳۹۷). تحلیل نقش میانجی امید به تحصیل در رابطه بین اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی، اخلاق در علوم و فناوری، سال سیزدهم - شماره ۴، ۱۰۳-۱۰۹.

فرازی، فریبا و عسگری، علی. (۱۳۹۹). ارائه مدل علی تحصیل‌گریزی در ارتباط با معنای تحصیل و خودکارآمدی تحصیلی: نقش واسطه‌ای امید به تحصیل، پژوهش در

and their role in developing students' academic toughness in Malaysia. Unpublished Master Thesis, Pamukkale University, *Institute of Educational Sciences*, Denizli.

Morote, R. Hjemdal, O. Krysinska, K. Martinez Uribe, P & Corveleyn, J. (2017). Resilience or hope? Incremental and convergent validity of the resilience scale for adults (RSA) and the Herth hope scale (HHS) in the prediction of anxiety and depression. *BMC Psychology*, 5(1), 36.

COPYRIGHTS

© 2022 by the authors. Lisensee PNU, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)